

KAVRAMLAR VE KAVRAM ÖĞRETİMİ-I (Konu Özeti-12-13)

Kavram Nedir?

👉 TDK'ye göre "Nesnelerin veya olayların ortak özelliklerini kapsayan ve bir ortak ad altında toplayan genel tasarım."

👉 Birçok olay, nesne belli kategoriler içerisinde kavramlaştırılarak zihnimizde soyut bir düşünce birimi olarak düzenlenir. Kavramlar bu özellikleri ile bilgi yapı taşlarıdır.

👉 İnsanların toplum içerisindeki iletişimlerini kavramlar üzerinden sağlar.

👉 Kavram öğretiminde bu kavramı en iyi şekilde temsil edecek örnekler kullanmalıyız.

👉 Somut, gözle görebileceğimiz kavramların yanı sıra dürüstlük, mutluluk, acı gibi soyut kavramlar da vardır.

👉 Kavramlar zaman içerisinde çeşitli yaşantılar yoluyla gelişmeye devam eder.

★ Kavramların beş özelliği;

👉 **Öğrenilebilirlik:** Kavramlar deneyimler sonucu doğuştan değil sonradan öğrenilir.

👉 **Kullanılabilirlik:** İsteğe bağlı kullanılmak üzere kavramların farklı çeşitte kullanım alanları vardır.

👉 **Açıklık:** Kavramlar anlaşılabilirdir ve kavramların anlamları üzerinde ortak bir fikir birliği bulunmalıdır.

👉 **Genellik:** Kavramlar hiyerarşik olarak organize edilir ve genelden başlayarak daha özel hâle geçer.

👉 **Güçlülük:** Kavram diğer kavramların anlaşılmasına yardımcı oluyorsa güçlüdür.

Kavram Öğrenimi ve Öğretimi

👉 Kavram öğrenmede bilgilerin yapılandırılması söz konusudur.

👉 Yaşam boyu devam eder.

👉 Kavramlar öğrenilme aşamasında diğer kavramlarla ilişkilendirilebilmelidir.

Geliştirme Süreçleri

★ Kavram geliştirme sürecinde aşağıdaki yaklaşımlar öne çıkmaktadır;

1. **Genelleme:** Nesnelerin, olayların ya da olguların var olan özelliklerinden yola çıkarak bir genel ilkeye ulaşma sürecidir.

2. **Ayırım:** Benzemeyen özelliklerin vurgulanmasıdır.

3. **Tümevarım:** Genele ulaşma, çıkarım yapma sürecidir.

4. **Tanımlama:** Kavramların özelliklerini açıklamadır.

5. **Tümdengelim:** Örneklerden yola çıkarak genel hâlin açıklanma sürecidir.

KAVRAMLAR VE KAVRAM ÖĞRETİMİ-2 (Konu Özeti-12-13)

Kavram Öğrenmede Öğrenme Kuram ve Yaklaşımları

👉 Bilişsel yaklaşımlar içerisinde yer alan ve öğrenmeyi şemalar ile ifade eden Jean Piaget; özümseme, uyumsuzluk ve dengesizlik süreçlerini ifade etmiştir. Bu süreçlerde gelen bilgiler, var olan mevcut yapıya entegre edilir ya da var olan bilişsel yapı yeni bilgilerle değişime uğrar. Gelen bilgi mevcut yapıda bir bilişsel çatışmaya neden olursa bu dengesizlik belirli bir süre devam ettikten sonra nihayete erer.

👉 Yapılandırmacı yaklaşımda öğrenme bir bilgi yığını şeklinde değil, bir örüntüdür. Bilginin temel yapı taşları inşa edilmektedir. Bu öğrenme yaklaşımında bireyin buluş yoluyla örnekler üzerinden bir bütüne varmasını Bruner, yapmış olduğu çalışmalarda ifade etmiştir. Bu yaklaşımın tersine, tümdengelim olarak bilinen ve anlamlı sunuş yoluyla öğrenmeyi David Ausubel'in araştırmalarında görmekteyiz.

★ Bruner buluş yoluyla öğrenme, Ausubel tümdengelim/sunuş yoluyla öğr. (Üniversite yıllarında da böyle kodlamıştım)

Kavram Yanılgıları: Öğrenciler sınıfa geldiklerinde derste işlenen konu ile ilgili az ya da çok bir bilgiye sahiptirler. Bu bilgiler çoğu kez bilimsel doğru olan bilgi ile ters düşmektedir. Bu bilgilere "kavram yanılgıları" denir.

👉 Kavram yanılgılarını basit hatalardan ayıran temel özellik, uzunca bir sürede bireyin zihninde oluşması ve çoğu kez de buna bağlı olarak bu bilgilerin değiştirilmesinin zor olmasıdır.

👉 Kavram yanılgılarının çeşitli nedenlerinden bazıları;

- 👉 Sınıf ve laboratuvarlarda verilen eğitim sürecince yanılgıların yeterince ele alınmaması,
- 👉 Analoji gibi öğretim materyallerinin öğretilmesi istenen kavram yerine geçerek genellemelerin yapılması,
- 👉 Öğretim materyali olarak ders kitaplarındaki eksik ifadeler,
- 👉 Yazılı ve görsel medya,
- 👉 Günlük hayatta kullanılan dil.

👉 Var olan yapıdaki kavramların değiştirilebilmesi için aşağıdaki dört koşulun sağlanması gerekir;

- 👉 Mevcut kavramda hoşnutsuzluk olmalıdır.
- 👉 Yeni kavramın anlaşılır olması gereklidir.
- 👉 Yeni kavram mantıklı olmalıdır.
- 👉 Yeni kavram işe yarar olmalıdır.

KAVRAMLAR VE KAVRAM ÖĞRETİMİ-3 (Konu Özeti-12-13)

👉 Kavram öğretiminde ve kavram yanılgıları tespitinde kullanılacak araçlar şu şekilde olabilir:

1. Kavram haritaları
2. Zihin haritaları
3. Kavram karikatürleri
4. Metaforlar ve analojiler
5. İki / üç aşamalı testler

Kavram Öğretimi

👉 Kavramların yapı itibarıyla soyut düşünce birimleri olması ve karmaşık bir ilişkisel düzeydeki niteliği nedeniyle öğrenmede zorluklar yaşanmaktadır. Bu sorunu gidermede görsel tasarım araçlarının kullanılması katkı sağlayabilir.

Kavram Haritaları

👉 **Joseph D. Novak** tarafından **Ausubel**'in anamlı öğrenme kuramına dayalı olarak 70'li yılların başında Cornell Üniversitesinde geliştirilmiştir.

👉 Bilgiyi organize edip görsel bir şekilde sunar.

👉 Ausubel'in ortaya atmış olduğu anamlı öğrenmeye yardımcı olur.

👉 Kavramlar ve kavramlar arası ilişkileri gösteren grafiksel bir görsel araçtır.

★ Kavram haritaları hazırlanırken dikkat edilecek bazı hususlar;

👉 Tek bir akış diyagramı şeklinde hazırlanmamalıdır.

👉 Özel isimler kavram değildir, yazılmaz.

👉 Her kavram bir defa kullanılmalıdır.

👉 Belli bir grup kavramlar renklendirilebilir. Ayırt edilebilirlik sağlar.

👉 Bir kavram haritasında kavramlar ve kavramlar arasındaki ilişkileri gösteren ifadeler bulunmalıdır.

👉 Kavramları bağlayan çizgiler, okunacak ilk kavramdan diğerine doğru okla işaretlenmelidir.

👉 İyi bir kavram haritasında sadece iki kavram arasında tek bir bağlantı yerine çapraz bağlantılar da olmalıdır.

👉 Kavram haritaları öğrenme/öğretmen aracı olarak kullanılabileceği gibi ölçme aracı olarak da kullanılabilir.

👉 Dersin giriş aşamasında; öğrenilecek konuyu bütün hâlinde görme imkânı

👉 Dersin gelişme aşamasında; Önceden tanımlanan kavram haritası üzerinde kavramların diğer kavramlarla ilişkileri aşama aşama açıklanabilir.

👉 Dersin sonuç aşamasında; öğrenilen konuyu özetleyerek bütün hâlinde görme imkânı sağlar. Ev ödevi olarak da verilebilir.

UZMAN ÖĞRETMENLİK VE BAŞÖĞRETMENLİK MESLEKİ GELİŞİM PROGRAMI

KAVRAMLAR VE KAVRAM ÖĞRETİMİ-4 (Konu Özeti-12-13)

Zihin Haritaları

- 👉 Tony Buzan tarafından geliştirilmiştir.
- 👉 İlk olarak not alma tekniği olarak ortaya çıkmıştır.
- 👉 Olayların, fikirlerin sistematik bir şekilde görselleştirilmesidir.

V-Diyagramları

- 👉 1980'li yıllarda D. Bob Gowin ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir.
- 👉 Başlangıçtaki amacı özellikle fen bilimi alanında laboratuvar araştırmalarının daha etkili olması içindir.
- 👉 Hazırlanan raporlar da öğrencilerin teorik bilgiler ile uygulamalar arasında bağlantı kurmalarına yardımcı olmaktadır.

Kavram Karikatürleri

Bir kavram karikatürü hazırlarken aşağıdaki noktalara dikkat edilmelidir;

- 👉 Günlük hayattan bilimsel bir olayı konu alır.
- 👉 İnsan ya da hayvan karikatürü şeklinde karakterler gösterilir ve bu karakterler isimlendirilmelidir.
- 👉 Karakterler olayı tartışır veya diyalog hâlinde olur.
- 👉 Karakterlerin fikirleri konuşma baloncuklarında ayrı ayrı ve sırasıyla verilmelidir.
- 👉 Karakterlerin görüşleri kısa, öz ve anlaşılır ifade edilmelidir.
- 👉 Öğretim kademesi ile ilgili yaygın kavram yanlışlarını içeren konuşma diyaloglarından birisi bilimsel olarak doğru, diğerleri ise geçmiş deneyim ve sezgilerden ortaya çıkan kavram yanılığı düşüncelerini özellikle temsil eder.
- 👉 Karikatürler dikkat çekici tasarlanmalıdır.
- 👉 Tüm alternatif fikirler akla uygun ve eşit statüde olmalıdır.
- 👉 Poster formatında kullanılacaksa öğrencilerin tamamının görebileceği şekilde ve okunaklı olmalıdır.
- 👉 Konuşma balonlarına bir tane boş konuşma balonu ilave edilebilir.

Örnekler

Kavram Haritası

Zihin Haritası

Kavram Karikatürü

Kıymetli meslektaşlarımız,

Eğitim öğretim yılı içinde olduğu gibi Uzman Öğretmenlik ve Başöğretmenlik Mesleki Gelişim Çalışmalarında da yanınızdayız.

Bu süreçte yapacağımız paylaşımlardan daha hızlı haberdar olmak için aşağıdaki kanallardan bizleri takip edebilirsiniz.

Sınava katılacak olan tüm meslektaşlarımıza başarılar dileriz.

Ulaşmak istediğiniz kutucuğa tıklayınız.

Telegram Kanalı

Telegram Kanalı

Facebook Grubu

Facebook Grubu

EMEK HIRSIZLARINA UYARI

Birkaç dakika içinde indirerek kullanmış olduğunuz çalışmalar için saatlerimizi veriyoruz. Yeri geliyor ailemize, arkadaşlarımıza ayıracağımız vakti bu çalışmalara ayırıyoruz.

Çalışmalarımızı paydaşlarımızın kişisel olarak kullanmaları için hazırlıyoruz. Farklı sitelerde paylaşılmasına müsaademiz olsa zaten biz paylaşırız değil mi? Maalesef saatler verip hazırladığımız çalışmalar üzerinde isim değişikliği yapılarak kısa süre içinde belirli sitelerde paylaşılıyor. Bu şekilde yapan kişiler paylaştığı çalışmayı hazırlamış olmuyor, **ÇALMIŞ** oluyor. Bu gözler; yaptığı hırsızlığı bilmeden altına teşekkür yazanlara "Rica ederim." yazanları da gördü, bırakın bir özrü, cevap vermeye tenezzül bile etmeyenleri de gördü. Üzülerek belirteyim ki bu kişiler bizim **MESLEKTAŞLARIMIZ**.

Korkarım ki bir gün azmimizi yitirirsek en büyük nedeni bu **EMEK HIRSIZLARI** olacak.

Bugüne kadar emek hırsızlarını defalarca uyardım. Ancak her gün bunlara bir yenisini ekleniyor. Artık paylaştıkları site üzerinden veya sosyal medyadan kendilerini uyardırmayacağım. Bu sayfayı her paylaşımına ekleyeceğim. **Aşağıdaki listede yer almak isteyen buyursun, çalsın...**

NOT: Bu sayfayı okuduğu halde anlamayana ücretsiz okuma anlama kursu verilir!

H HASAN YILDIRIM H

EMEK HIRSIZLARI

Site	Kullanıcı Adı	Etkinlik	Açıklama